

Hoito, kasvatus ja pedagogiikka vuorohoidossa

OHOI- Osaamista vuorohoitoon

Hintikka, Peltoperä

22.9.2015

jamk.fi

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Varhaiskasvatuslaki (2015) ja pedagogiikka

”Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti **pedagogiikka**.” (1 § [\(8.5.2015/580\)](#), 2015)

Tässä laissa tarkoitetun varhaiskasvatuksen **tavoitteina** on:

- 1) edistää kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia**
- 2) tukea lasten elinikäistä oppimista ja koulutuksellista tasa-arvoa**
- 3) toteuttaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset**
- 4) varmistaa toimiva varhaiskasvatusympäristö**
- 5) turvata mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä
- 6) yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen
- 7) tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve**
- 8) kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja**
- 9) lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa**
- 10) yhteistyö ja tuki lapsen vanhempien kanssa

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa ohjaavat asiakirjat ja lait valtakunnallisesti

- Varhaiskasvatuslaki (2015)
- Perusopetuslaki (1998)
- Varhaiskasvatussuunnitelma (2005)
- Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2014)
- Lastentarhanopettajan ammattietiikka (OAJ, 2004)
- Lähihoitajan eettiset ohjeet (Super, 2009)

Mitä on pedagogiikka?

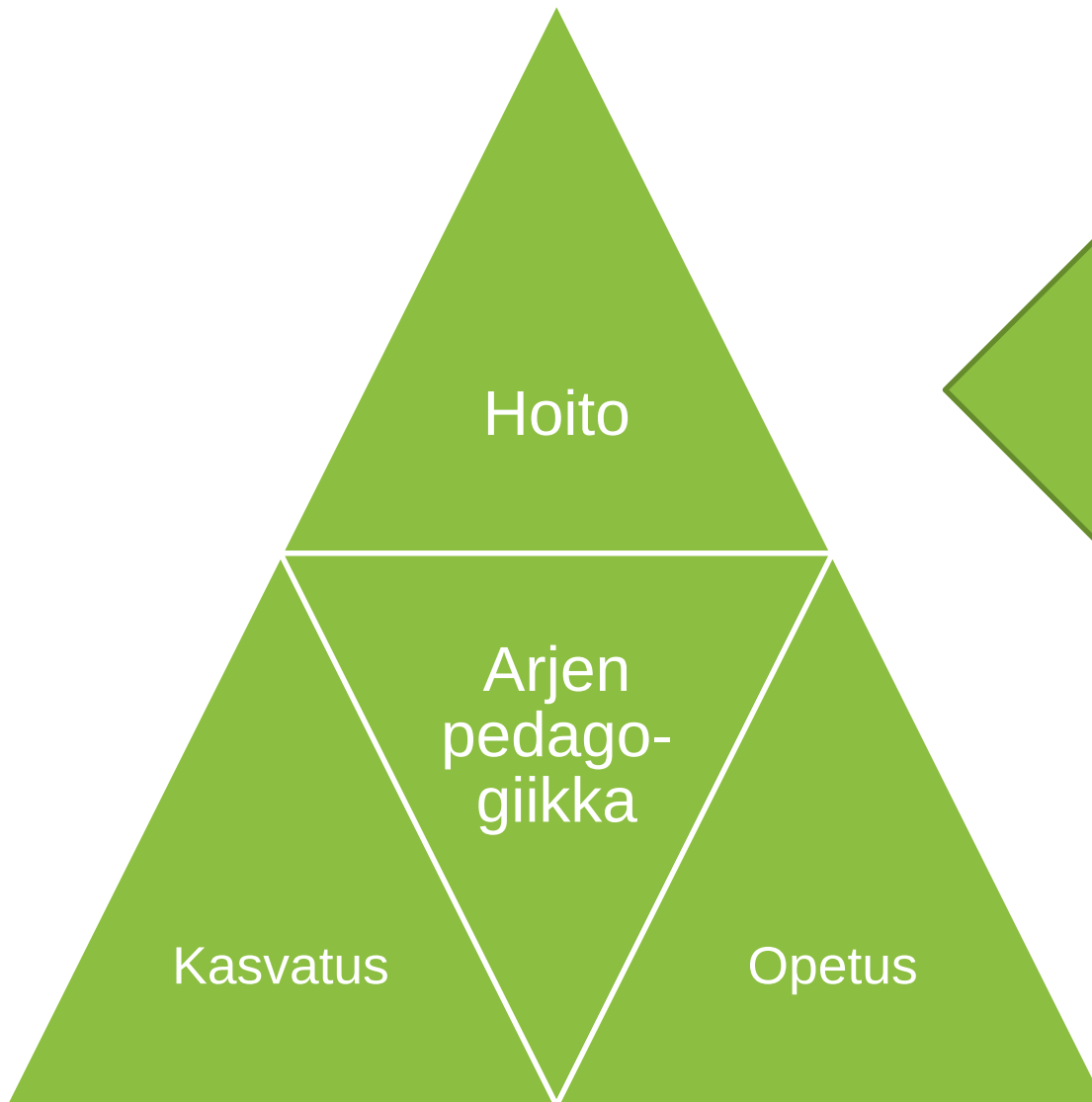
- **Pedagogiikka**
- Pedagogiikka-termi juontaa kreikankielisestä sanasta paidagogos (= lasten ohjaaja).
- Yleisessä merkityksessä pedagogiikka on käsitys siitä, miten kasvatusta, opetus, oppiminen tulisi järjestää
- Varhaiskasvatuksessa käsitteet: varhaiskasvatuksen pedagogiikka tai varhaispedagogiikka
- Päiväkotityössä puhutaan pedagogisesta vastuusta

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Mitä on pedagogiikka?

- Tavoitteellista
- Suunnitelmallista
- Ennakoitua
- Kasvun, kehittymisen ja OPPIMISEN tukeminen
- Arjen ja eri tilanteiden kokonaisvaltainen hyödyntäminen tietoisesti pedagogisesti –arjen pedagogiikka

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Toteutuvat eri tavoin eri-ikäisten kanssa ja eri vuorokauden aikoina

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Arjen pedagogiikka

- Päivittäiset rutiinit ja arkiset tilanteet nähdään oppimistilanteina
- Erityisesti pienimpien lasten katsotaan oppivan arjen hoitotilanteissa
- Arvostetaan leikin kautta ja sen välityksellä tapahtuvaa oppimista, erilaisten asioiden käsittelyä ja taitojen harjaantumista
- Oppimistuokiot lasten kokemusmaailmaan liittyviä elämyksellisiä hetkiä
- Pienryhmätoiminta tukee arjen pedagogiikan toteuttamista
- Vuorovaikutus keskeistä arjen pedagogiikassa
- Toimintaympäristön suunnittelu ja sen monipuolinen hyödyntäminen

Pedagogiset ”silmälasit”

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

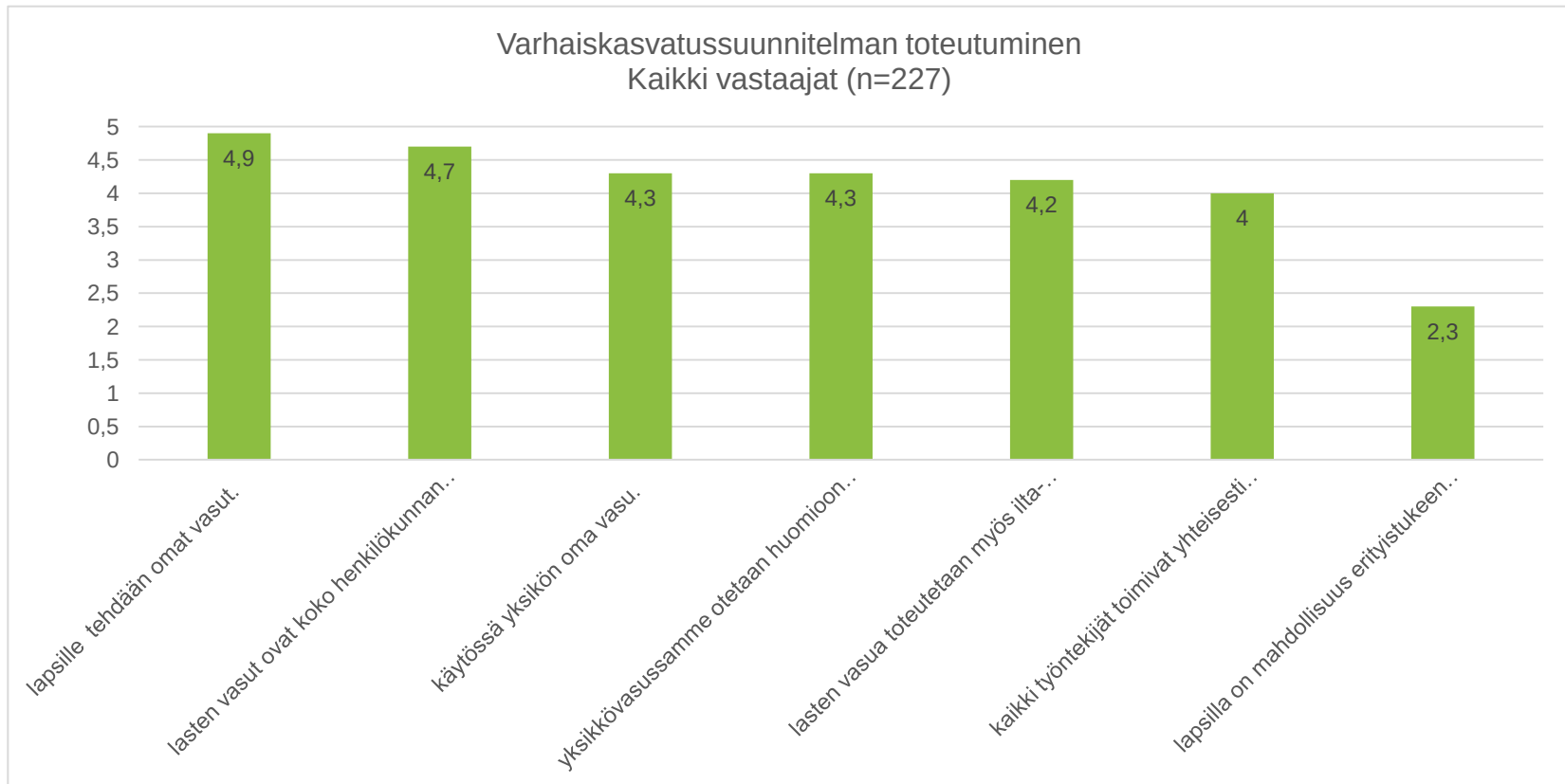

Lasten sosio-emotionaalinen hyvinvointi ja perheen arki 24/7 taloudessa - Vuorohoidon pedagogiikka

- Tarkasteltiin käsityksiä varhaispedagogiikan toteutumisesta vuorohoidossa
- Kyselytutkimus verkossa 2013, lastentarhanopettajat (n=58) ja lastenhoitajat (n=138), 25 kuntaa, 34:n vuoropäiväkotiyksikön henkilöstö

Vuorohoidon pedagogiikka – Perheet 24/7 tuloksia

Varhaiskasvatussuunnitelman toteutuminen

Vuorohoidon pedagogiikka – perheet 24/7 tuloksia

- Lastentarhanopettajista yli puolet (56 %) ja lastenhoitajista kolmannes (32 %) oli sitä mieltä, että lapsiryhmän heterogeenisyys haastaa pedagogista suunnittelua
- 54 % totesi, että toiminta iltaisin ja viikonloppuisin on monipuolista
- 13 % oli sitä mieltä, että esiopetus toteutuu iltaisin ja viikonloppuisin.
- 45 % ilmoitti, että lapsilla ei ole lainkaan mahdollisuutta erityiseen tukeen iltaisin ja viikonloppuisin

Vuorohoidon pedagogiikka – perheet 24/7 tuloksia

Varhaispedagogiikan suunnittelu ja toteuttaminen

- Yhteisen ajan löytyminen suunnittelulle oli hankalaa

”Joo meil on tiimipalaverit kerran viikossa, mut se on vähän hassua, että siinä saattaa olla paikalla just ne ketkä ei oo itse seuraavalla viikolla töissä.” Lto
- Henkilökunnan ja lasten määrän vaihtelut, vaihtuvuus ja siirtely ryhmien välillä vaikuttivat toiminnan pedagogiseen toteuttamiseen.
- Lastenhoitajat työskentelivät enemmän ilta-, yö- ja viikonloppuvuoroissa kun taas lastentarhanopettajat työskentelivät pääasiassa arkipäivävuoroissa.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Perheet 24/7 tuloksia - Pedagogiikan diskurssit

8-16 näkökulma

- Ohjattu toiminta keskittyy aamupäiviin
- Opettajakeskeisyys

Hoiva keskeistä epätyypillisissä hoitovuoroissa

- Illat nähdään herkkinä aikoina, jolloin lapsen tarpeet liittyvät hoivaan, eikä pedagogiikkaan.

”Meillä on aikaa 24/7”

- Fröbeliläinen
- Mummola-pedagogiikka

”Vähentäisin toimintaa, lisääisin väljyyttä, kodinomaisuutta, syliä, lämpöä, niitä lapset kaipaavat!” Lh

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

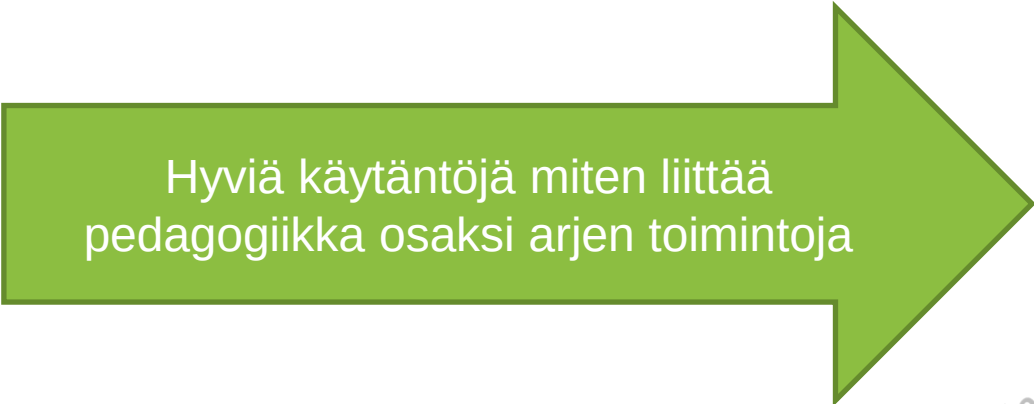
Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Arjen pedagogiikan suunnittelua

”Sitte ku on saanu niinku hyvin suunniteltua sen toiminnan nii sitte se kyllä vaikuttaa myös siihen että, pystyy sen kiireettömyyden tunteen paremmin niinku välittämään niille lapsille.”

”Esimerkiks jos lapsella on haasteita keskittyä vaikka pelien pelaamiseen tai kynä-paperihommiin, niin he [iltavuorolaiset] tietää että voi sitten jos on sellainen mahdollisuus että on rauhallisia hetkiä ja pystyy ottamaan aikuisen kanssa niitä niin sitten voi hyödyntää niitä iltahetkiä myös sellaiseen.” LTO

Hyviä käytäntöjä miten liittää
pedagogiikka osaksi arjen toimintoja

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Lähdekirjallisuutta

Hujala, E. & Turja, L. (toim.) 2011. *Varhaiskasvatuksen käsikirja*.

Karila, K & Lipponen, L. 2013. *Varhaiskasvatuksen pedagogiikka*.

Koivunen, P-L. 2009. *Hyvä päivähoito*.

Mikkola, P & Nivalainen, K. 2009. *Lapselle hyvä päivä tänään. Näkökulmia 2010-luvun varhaiskasvatukseen*.

Lasten sosio-emotionaalinen hyvinvointi ja perheen arki 24/7 taloudessa -tutkimushanke

<http://www.jamk.fi/fi/tutkimus-ja-kehitys/projektit/perheet-24/etusivu/>

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

